

WECF Beleidsadvies

EDC's: de onomkeerbare gezondheidseffecten van hormoonverstorende stoffen

Women in Europe for a Common Future, februari 2014

De ontwikkelingsperioden voor de geboorte van het kind zijn het meest gevoelig voor hormoonverstoring. Er is voortschrijdend wetenschappelijk inzicht dat zelfs blootstelling aan **hele lage doses** EDC's de ontwikkeling van de hersenen en andere organen verstoort. De blootstelling gaat via allerlei wegen zoals voeding, via de huid en inademing. Het hormoon systeem regelt een heel breed scala van functies in het menselijk lichaam van ontwikkeling van de voorplantings- en andere organen tot hersenfuncties, tot eetlust en vetregulering en ook de weerstand tegen ziektes. Het regelt ook de bloedsuikerspiegel, de botdichtheid en het cholesterolniveau, en nog veel meer essentiële functies in het menselijk lichaam. De verstoring van de endocriene functies leidt ook tot een **breed scala van onomkeerbare gezondheidseffecten**, zoals verminderde vruchtbaarheid, borst en prostaat kanker, diabetes, obesitas en leer en gedragsstoornissen.

Enorme kostenstijging

De WHO¹ en UNEP brachten een zorgwekkend en waarschuwend rapport uit in februari dit jaar over EDC's waarin opnieuw door deskundigen is gewezen op het toenemende besef dat de sterke stijging van chronische ziekten en aandoeningen mede te maken heeft met de steeds grotere blootstelling van de bevolking aan EDC's. De **enorme kostenstijging** in de zorg wordt mede veroorzaakt door toenemende chronische ziekten die met EDC's in verband worden gebracht – en de kosten die nu al in de miljarden lopen zullen sterk blijven stijgen². De WHO en ook andere vooraanstaande

groepen wetenschappers³, roepen beleidsmakers op tot **versnelde preventieve maatregelen** en wijzen allemaal op een ernstig volksgezondheidprobleem dat - hoewel er nog lacunes in de kennis zijn – vanuit het voorzorgsprincipe urgent met preventief beleid moet worden aangepakt en inzet op verder onderzoek nodig maakt⁴.

³ zoals het collegium Ramazzini, het Europees Milieu Agentschap, EEA: <http://www.wecf.eu/nederland/nieuws/2013/Latelessen-EEA.php> en <http://www.wecf.eu/english/articles/2013/07/ramazzini-edcs.php>

⁴ State of the Art of the Assessment of Endocrine Disruptors, 2012, Kortenkamp e.a., uitgevoerd i.o.v. de Europese Commissie, http://ec.europa.eu/environment/endocrine/documents/studies_en.htm, en de Berlyamont Declaratie: http://www.brunel.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0005/300200/The_Berlyamont_Declaration_on_Endocrine_Disruptors.pdf

Denemarken, Zweden en Frankrijk nemen al maatregelen

om bepaalde EDC's te verbieden en kwetsbare bevolkingsgroepen pro-actief te informeren (blijkt ook uit de uitzending van Zembla), **maar Nederland blijft achter**. Het vraagtekens blijven zetten en het geen preventief actie ondernemen in Nederland, zal tot een situatie leiden waar de problemen exponentieel toenemen, met hele hoge kosten voor de samenleving en de individu. Vermijding van blootstelling aan EDC's is slechts zeer ten dele mogelijk voor burgers. **De verantwoordelijkheid voor de bescherming van de Volksgezondheid ligt in de eerste plaats bij de nationale overheid.**

¹ WHO :

<http://www.wecf.eu/nederland/nieuws/2013/rapport-WHO.php>

² Stijgende zorgkosten, zie bijlage

Wij zien tot op heden in Nederland een **passieve en afwachtende houding bij overheid en overheidsinstanties zoals RIVM en NVWA**. Er is grote onbekendheid met de problematiek in de samenleving en er is geen enkele openbare discussie over EDC's. Wij zijn van mening dat **de ernst van de problematiek in Nederland ten onrechte wordt ontkend** of genegeerd. Op EU niveau speelt Nederland ook een passieve rol inzake de beleidsvorming over EDC's.

Wettelijke bescherming loopt ver achter bij de nieuwe inzichten. De toelatingsnormen voor chemische stoffen en bestrijdingsmiddelen zijn niet afgestemd op schadelijke effecten die bij blootstelling aan zeer lage doses EDCs kunnen optreden. Ze zijn ook niet afgestemd op de veel grotere gevoeligheid van de foetus en van kinderen in hun ontwikkeling. Zoals uit de Zembla uitzending bleek, **kan de Nederlandse overheid niet meer volhouden dat producten op de Nederlandse wat betreft EDC's veilig zijn**.

Grote hoeveelheden hormoonverstorende stoffen worden toegepast in consumentenproducten, zoals in speelgoed en cosmetica. Bovendien komen EDC's in voedsel, drinkwater en dranken via verpakkingsmateriaal. EDC's

komen ook via pesticideresiduen voor in groente en fruit⁵. Het gaat onder andere om stoffen zoals ftalaten, bisfenol-A, brandvertragers, geperfluoriseerde stoffen die gebruikt worden in anti-aanbaklagen op pannen, en in vuil- en vochtwerende kleding en textiel (zie bijlage 2). **Consumenten en burgers kunnen ze niet vermijden** door gebrek aan informatie en wetgeving.

Preventief beleid voor de bescherming van de volksgezondheid tegen deze blootstelling ontbreekt. Ook is te eenzijdig geluisterd naar de meningen en belangen van de industrie, is er **teveel prioriteit gegeven aan korte termijn bedrijfsbelangen ten koste van gezondheidsbelangen**.

Het is een ernstige bedreiging van de gezondheid van onze jonge generaties, kinderen en kleinkinderen, en de kansen om zich tot hun volle potentie te ontwikkelen worden verminderd. Dit mag niet langer door de overheid worden genegeerd!

Het is een veelomvattend probleem dat urgent en preventief moet worden aangepakt.

Daarom doen wij een dringend appel op de

⁵ Zie analyse WECF december 2012 : <http://www.wecf.eu/nederland/nieuws/2012/kerstdiner-pesticiden.php>

Nederlandse Minister van VWS om in haar beleid het roer om te gooien:

1. Wij vragen om een voortrekkersrol van de Nederlandse overheid op EU-niveau, om versneld **brede en sterke criteria voor EDC's** vanuit het gezondheidsbelang te formuleren en vast te stellen, en om de gezondheid van onze kinderen en burgers daarbij **op geen enkele wijze ondergeschikt** te maken aan de korte termijn belangen van de industrie.
2. Wij vragen de Nederlandse overheid voor de bescherming van de volksgezondheid, **de industrie aan te spreken** op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. **Als er één terrein is waar de industrie maatschappelijke verantwoordelijk ondernemen moet tonen, dan is het wel hier.**
3. Prioriteit geven aan de volksgezondheid via versnelde wettelijke maatregelen. Verstevigde milieuwetgeving is volgens een recent onderzoek naar de mening van 1000 leidinggevende CEO's

- een voorwaarde voor een versnelde vergroening van de industriële productie, zie rapport⁶.
4. Wij roepen op om als overheid de **innovatie naar een groene chemie** – die zo snel mogelijk de EDC's gaat vervangen – te bevorderen. Recente studies laten zien dat de marktperspectieven voor groene chemie heel gunstig zijn⁷.
 5. Wij vragen om met voorrang voorzorgsmaatregelen te nemen om **zwangere vrouwen en kinderen** beter te beschermen tegen blootstelling aan EDCs. Onmiddellijke **vervanging van BPA en ftalaten in voedsel verpakking, speelgoed, cosmetica** en consumentenartikelen **moet** prioriteit krijgen.
 6. Wij vragen om **PFOA en andere veel toegepaste perfluorverbindingen** in keukenartikelen (zoals Teflon, Tefal...) en in kleding en andere consumentenproducte

- n zo snel mogelijk te vervangen.
7. Ook vragen wij om op EU niveau maatregelen te bevorderen om de **wetgeving inzake brandvertragers** zo snel mogelijk aan te passen (vanwege voorgeschreven gebruik van brandvertragers in kunststof speelgoed, kleding en woningtextiel) zodat hormoonverstorende stoffen zo snel mogelijk vervangen worden.
 8. Wij vragen u ook om stappen nemen voor vervanging van **EDC-plastics in medische apparatuur voor intraveneuze** voeding en zoals gebruikt op afdelingen neonatologie.
 9. De EU wetgeving op het gebied van **bestrijdingsmiddelen** – die hormoonverstorende stoffen verbiedt – moet onmiddellijk en zonder uitzondering in Nederland worden uitgevoerd, en – terwijl de criteria op Europees niveau worden vastgelegd - moet nu al het gebruik van bestrijdingsmiddel en met mogelijke hormoonverstorende werking vermeden worden en de maximaal toelaatbare residuen op groenten

en fruit snel verminderd worden.

Als de overheid nu geen actie neemt, is de kans op exponentiele toename van de kosten voor de samenleving, - en individueel leed voor burgers – steeds groter.

Wij willen samen met collega-organisaties en onze achterban ons ten volle inzetten om het doel van een betere bescherming van burgers, van kinderen tegen EDC's te helpen verwezenlijken.

Sascha Gabizon, Algemeen Directeur, WECF International

Mede ondertekend door:

Emeritus Hoogleraar
Neonatologie Janna Koppe,
Voorzitter Stichting Ecobaby

Hans Muilerman, PAN-Europe

Contact:
WECF Nederland
chantal.vandenbossche@wecf.eu

www.wecf.nl
www.wecf.eu
www.eenveilignest.nl
childprotectfromchemicals.eu/

Ondersteund door het Life+ project ChildProtect gefinancierd door de Europese Commissie DG Milieu, dat WECF uitvoert samen met Gezinsbond en PAN Europe.

⁶ <http://ecochemex.com/download-the-business-case-for-green-chemistry/>

⁷ http://ciel.org/Chem/Innovation_Chemical_Feb2013.html en <http://www.accenture.com/microsites/ungc-ceo-study/Pages/home.aspx>